

1. Iš Bychovco kronikos

Praėję kaimą, vadinamą Lopatinu, ir nepriėję dviejų mylių ligi kaimo, pavadinto Vedroša, tikrai sužinojo, kad maskvėnai, laukdami jų, stovi išsirikiavę prie Vedrošos, stipriai ginkluoti ir pasirengę.

O kunigaikštis Konstantinas, ir didikai, ir visi žmonės, kurie buvo su jais, pasitarę nusprendė pulti su Dievo pagalba maskvėnus, nepaisydami, ar jų maža, ar daug,— be mūšio atgal negrįžti, tik pirmyn. Ir visi prisijungė, nusprendę pasiduoti Dievo valiai.

Šitaip sau apmąstę ir nusprendę, leidosi į kelią iš Lopatino į Vedroša, žygiuodami dvi mylias mišku per baisų purvą ir vargais negalais perėjo per mišką. Ir kai tik jie išėjo į lauką, susidūrė su maskvėnais ir susikovė su jais, kilo tarp jų mūšis, daugelis iš abiejų pusių buvo nukauti, o kiti sužeisti. Maskvėnai leidosi atgal ir, perbėgę Vedrošos upelį, prisijungė prie savo kariuomenės pulkų ir ten išsirikiavę sustojo. O lietuviai, priėję prie upelio, skubiai ir greitai žengė per upę ir ėmė atkakliai pulti.

Maskvėnai manė, kad lietuviai ateina prieš juos iš miško su baisia galybe kariuomenės ir puola taip narsiai, pasitikėdami jėga, iš tos baimės nebeįstengė drąsiai kautis ir vos nepasileido visi bėgti. Paskui, kai lietuviai visi išėjo į lauką, pamatė maskvėnai ir suprato, kad jų nedaug. Mat, neskaitant pėstininkų, lietuvių kariuomenės nebuvo daugiau kaip pusketvirto tūkstančio raitelių, o maskvėnų buvo keturiasdešimt tūkstančių gerai ginkluotų ir prityrusių raitelių, neskaitant pėstininkų. Matydami didvyrišką ir narsų tokios nedidelės lietuvių kariuomenės puolimą, jie stebėjosi, o paskui, kai įžiūrėjo visus jau esant, maskvėnai žengė prieš juos pirmyn, ryžtingai, visi kaip vienas. O lietuviai gynėsi ir, pamatę, kad maskvėnų daug, o jų maža, ir nebepajėgdami ilgiau prieš juos išsilaikyti, ėmė bėgti. Maskvėnai juos vijosi, daug ką nukovė, o kitus paėmė gyvus. Tuomet pateko nelaisvėn etmonas Konstantinas Ivanovičius Ostrogiškis, ponas Grigalius Stanislovaitis Astikas, ponas Liutauras Chreptavičius, ponas Mikalojus Jurgaitis Hlebavičius, ponas Mikalojus Zenovjevičius ir daugelis kitų didikų. Jonas Petraitis dingo be žinios, o daugelį kitų užmušė ar paėmė nelaisvėn. Maskvėnai, sugrįžę iš mūšio, visus belaisvius didikus išsiuntė į Maskvą, pas didįjį kunigaikštį.

O kai Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras su visa savo kariuomene atėjo ir sustojo prie Bobro upės, tuo metu atbėgo žvalgai, pranešdami jam, kad jo kariuomenės avangardas sumuštas ties Vedroša ir kad etmoną, ir didikus, ir daugelį vyrų paėmė nelaisvėn.

Tai išgirdęs, Aleksandras su didikais ir visa savo kariuomene labai nuliūdo, ir daug dienų jį kankino baisi širdgėla. O paskui, paliovęs liūdėti ir gedėti, pašlovino Dievą, savo išgelbėtoją, nuėjo su visais savo žmonėmis ir apsistojo Obolcuose, ir ten pasiliko ilgesniam laikui.

Lietuvos metraštis: Bychovco kronika, Vilnius: Vaga, 1971, p. 158–159.

2. Iš Alberto Goštauto memorialo karalienei Bonai

Dar dieviškojo karaliaus ir didžiojo kunigaikščio Aleksandro laikais, kai pirmą kartą jis buvo paskirtas kariuomenės vadu, tuojau neapgalvotai ir nesėkmingai pradėjo su maskvėnais karą, kurį dėl saviškių negausumo veikiau privalėjo nutraukti, nes mūsų, lietuvių, kariuomenėje buvo vos keturi tūkstančiai raitelių, o maskvėnų – 50 tūkstančių. Ir ten pirmiausia pats vadas pateko į nelaisvę, [paskui] buvo paimta ir labai daug kitų didikų ir bajorų; jie buvo gyvi atvesti į Maskvą, o likusieji nužudyti.

Šis mūsų, įvykęs vadovaujant mano priešui, tapo mūsų nelaimių pradžia ir priežastimi. Ir iš tiesų maskvėnai, su šia pergale įgavę drąsos, ėmė visur su kariuomene siaubti pilis ir žemes ir mano priešo patarimu ir pastangomis atėmė iš Didžiosios Kunigaikštystės beveik pusę ploto, be to, derlingesniąją jos dalį.

Algis Samulionis, Rasa Jurgelėnaitė, Darius Kuolys (sud.), *Šešioliktojo amžiaus raštija.*

Vilnius: Pradai, 2000, p. 37–38.